

TOEKOMSTVISIE LAARBEEK 2020

*Ruimte geven aan een vitale
zorgzame samenleving*

Vastgesteld door de raad van de gemeente Laarbeek op 7 november 2013

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

p. 3

Inleiding

p. 4

Structuurvisie Laarbeek 2010-2020 / Groei in Balans

p. 5, 6, 7

Thema Zorg

p. 9, 10

Thema Vergrijzing

p. 11, 12, 13

Thema Voorzieningenniveau

p. 15, 16

Thema Gemeenschapszin

p. 17, 18, 19

Thema Economie en werkgelegenheid

p. 21, 22

Thema Rol en positie gemeente

p. 23, 24, 25, 26

Agenda: een nieuwe rolopvatting voor gemeente en burger

p. 27, 28

Procesverantwoording

p. 29, 30, 31, 32

Overzicht van geïnterviewden

p. 33

Geraadpleegde literatuur

p. 35

Colofon

p. 37

Bijlage: resultaten enquête en enquêteformulier

p. 39, 40, 41, 42, 43

VOORWOORD

De omgeving is volop in beweging en verandert razendsnel. De gemeente dient hierop te anticiperen of hierin mee te bewegen. Immers, een schipper die zijn koers niet bepaalt klaagt altijd dat de wind uit de verkeerde richting komt.

Een toekomstvisie als kompas is dus van groot belang. Een gemeente met een aansprekende, realistische visie is bovendien een interessantere partner voor inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en andere overheden. In 2010 is door de raad al een ruimtelijke structuurvisie vastgesteld. Een visie waarin de ruimtelijke thema's zijn benoemd en omschreven.

De onderhavige toekomstvisie - in opdracht van de gemeenteraad - gaat over 'mensen' en geeft ruimte aan een vitale, zorgzame samenleving. In combinatie met de structuurvisie 'Groeit in balans' zijn in de gemeente Laarbeek nu twee actuele koersdocumenten beschikbaar die de volle breedte van het beleidsspectrum dekken. Om deze reden is een resumé van de structuurvisie toegevoegd aan de voorliggende notitie.

De toekomstvisie mag evenwel niet bij intenties blijven en dient daarom door een concrete ontwikkelingsstrategie te worden opgevolgd. Er is dus nog werk aan de winkel. De eerste stap moet gezet worden in een noodzakelijke omwenteling in de rolopvatting van de gemeente en haar burgers en de verhouding tussen beiden.

Ik wil mijn dank en waardering uitspreken voor de mensen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze visie: de burgers die de moeite hebben genomen om de enquête in te vullen, de geïnterviewden en de deelnemers aan het discussieforum.

Niet in de laatste plaats wil ik vermelden dat de raads- en commissieleden een groot compliment verdienen. Zij hebben de moed gehad en de kalmte bewaard om de begeleiding en sturing in handen te leggen van de gezamenlijke fractievoorzitters, zodat de inhoud buiten de directe invloed van de politieke dynamiek en kleuring kon blijven.

Tot slot wil ik u als lezer nog een toepasselijke spreuk meegeven:

'Verleden heb je, toekomst moet je maken'.

De voorzitter van de gemeenteraad,
Hans Ubachs.

INLEIDING

Nieuwe toekomstvisie

In 2009 is door de gemeenteraad een ‘Visie op Laarbeek in 2015’ opgesteld en vastgesteld. Deze raadsnotitie verwoordde op hoofdlijnen de voorziene ontwikkeling van Laarbeek op het gebied van identiteit, omgeving, leefbaarheid, woningbouw en bedrijvigheid.

Deze raadsopvatting is door de snel wijzigende, externe omstandigheden toe aan een revisie. De huidige economische signalen - en de vermoedelijke consequenties daarvan - zijn zo krachtig dat de aanvankelijke tijdshorizon (2015) moet worden doorbroken met een nieuwe toekomstvisie.

Ontwikkelingen en uitdagingen

Teruglopende inkomsten, tegenvallende grondexploitatie-resultaten, verdergaande decentralisatie van overheidstaken (Jeugdzorg, Participatiewet, Wmo), schaalvergroting, meer wet- en regelgeving vanuit Brussel (dus een afname van de sturingsmogelijkheden) en de toenemende digitalisering en vernetwerking van de samenleving nopen tot een herijking van de gemeentelijke toekomstvisie.

Ook is het inzicht gegroeid dat veel maatschappelijke vraagstukken te ingewikkeld zijn om door de overheid alleen te worden opgelost. En het geloof dat de markt complexe problemen in een spel van vraag en aanbod kan oplossen, is na de kredietcrisis en de financiële crisis aan erosie onderhevig.

Het besef is ontstaan dat we samen de uitdagingen moeten aangaan: overheid, bedrijfsleven en burger. Mensen, bedrijven, instellingen maar ook het openbaar bestuur maken inmiddels deel uit van horizontale netwerken. Daarin zijn de politiek en de overheid niet meer dé belangrijkste, maar één van de spelers.

De vraag is overigens of de wereld zich in een definitieve transitie bevindt naar een nieuwe werkelijkheid, of dat we slechts met een tijdelijke terugslag worden geconfronteerd. Nu niemand het antwoord op deze vraag kan geven, is het raadzaam veiligheidshalve van het eerste scenario uit te gaan: een nieuwe werkelijkheid.

Zes thema's

De zes thema's die in deze toekomstvisie worden uitgewerkt zijn tijdens een workshop benoemd door de raads- en commissieleden. Voor een verdere toelichting op de gemaakte keuzes tijdens het totstandkomingsproces wordt verwezen naar het hoofdstuk ‘procesverantwoording’.

“In de tekst zijn in tekstballonnen diverse citaten verwerkt. Typerende en inspirerende uitspraken die zijn ontleend aan de 29 diepte-interviews.”

STRUCTUURVISIE LAARBEEK 2010-2020 GROEI IN BALANS

Op 16 september 2010 heeft de raad van de gemeente Laarbeek de ruimtelijke structuurvisie 'Groeï in balans' vastgesteld. Hierin is - na een uitvoerige analyse - een ruimtelijke missie en profielschets opgenomen voor Laarbeek in het jaar 2020. De visie is nog uiterst actueel.

In de structuurvisie is de volgende profielschets voor Laarbeek geformuleerd:

Laarbeek is in 2020 een krachtige, zelfbewuste gemeente die haar landelijke positie op korte afstand van Helmond en Eindhoven benut door de aansluiting op snelle verbindingen met het stedelijk gebied, in combinatie met een aantrekkelijk buitengebied en woon-, werk- en leefklimaat. Aantrekkelijk voor zowel de inwoner als de (stedelijke) recreant en de in Laarbeek wonende forens en kenniswerker die rust en ruimte ambieert. Om dit te bereiken focust Laarbeek zich op behoud en versterking van een gevarieerd, goed ontsloten en rustiek buitengebied voor de extensieve, routegebonden recreatie. Ook behoud en versterking van de cultuurhistorie en contrastrijkdom binnen de vier kernen, zijn van wezenlijk belang.

Onderstaand volgen enkele belangrijke thematische uitgangspunten, zoals verwoord in de structuurvisie:

Bufferzone en bebouwingsvrije gebieden

Om het karakter van de kernen te kunnen behouden is de instelling van een duurzame bufferzone van buitengewoon belang. Elke kern en gehucht moet zelfstandig waarneembaar blijven. Laarbeek mag niet het visueel-ruimtelijke imago krijgen van een aaneengesloten, landelijke agglomeratie. In dit verband is ook de versterking van het buitengebied van belang. De intensivering van bebouwingsconcentraties in het buitengebied wordt kritisch gevolgd. Uitwaartse vergroting van de bebouwingsconcentraties is niet toegestaan. Dit is schadelijk voor de ruimtelijke belevingswaarde van het landelijk gebied.

Imagoversterking

De gemeente Laarbeek hoopt in de toekomst het woon-, werk- en recreatieklimaat te kunnen versterken en daarvoor wordt een aantal maatregelen voorgesteld. Het initiëren van maatregelen is belangrijk, maar minstens zo belangrijk is het beïnvloeden van het beeld dat bewoners, potentiële recreanten, werknemers en doorkruisende forensen van Laarbeek hebben. Daartoe is het belangrijk de visuele kwaliteit van knooppunten, entrees, randen en belangrijke infrastructurele lijnen kritisch te beoordelen en indien gewenst te verbeteren.

Volkshuisvesting

Om de jongeren 'binnenboord' te kunnen houden moet een substantieel aantal sociale huur- en koopwoningen worden gebouwd. De gemeente onderschrijft dat Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) hierbij een goed hulpmiddel kan zijn. Echter, ook CPO-initiatieven zullen zich moe-

ten conformeren aan de bestaande uitgangspunten zoals grondprijs en beeldkwaliteit. In die zin is er voor CPO-projecten geen sprake van een status aparte.

Economie

Een indicatie van het toekomstperspectief van het bedrijfsleven is de productiestructuur. Om economisch beter te presteren zal Laarbeek achterblijvende sectoren moeten stimuleren. De sectoren landbouw en industrie zijn oververtegenwoordigd. Arbeidsintensieve sectoren zoals zakelijke dienstverlening en gezondheids- en welzijnzorg blijven achter. Bedrijfsvestiging dient dan ook met name gericht te zijn op die bedrijven die de productiestructuur verbeteren, waarbij de voorkeur wordt gegeven - voor zover deze luxe positie aanwezig is - aan arbeidsintensieve bedrijven.

Bereikbaarheid

Laarbeek wil de nabijheid tot Helmond en Eindhoven - de peri-urbane ligging - beter benutten, met behoud van het landelijk karakter (zie de bovenstaande profielschets). Een snelle en comfortabele verbinding met het stedelijk gebied is hiervoor onontbeerlijk.

Voorzieningen

Het winkelbestand in de kleine kernen staat onder druk. Door toenemende mobiliteit, internetmogelijkheden, schaalvergroting en de behoefte aan recreatief winkelen neemt het draagvlak voor deze voorzieningen ook in de vier Laarbeekse kernen af. Dit is een onafwendbaar proces. Ook Laarbeek ontkomt niet aan deze trend. Het komt nu aan op ondernemerschap. In de detailhandel (met name non-food) zijn schaalverkleining en superspecialisatie de enige toekomstgerichte remedie.

De gemeente heeft geen instrumenten om dit tijdelijk te keren. De ontwikkelingen welke ten grondslag liggen aan koopkrachtafvloeiing overstijgen namelijk het schaalniveau van Laarbeek. Dit moet worden erkend en geaccepteerd. De gemeente hoopt desalniettemin in de voorwaardensteppende sfeer een bijdrage te kunnen leveren aan de levensvatbaarheid van de voorzieningen.

Recreatie en toerisme

Laarbeek profileert zich als 'Waterpoort van de Peel' en spant zich in voor een aantrekkelijk buitengebied voor zowel de inwoner als de (stedelijke) recreant en de in Laarbeek wonende forens en kenniswerker die rust en ruimte ambieert. Om dit te bereiken focust Laarbeek zich op behoud en versterking van een gevarieerd, goed ontsloten en rustiek buitengebied voor de extensieve, routegebonden recreatie en behoud en versterking van de cultuurhistorie en contrastrijkdom binnen de vier kernen.

Met deze missie als brandpunt en met het oog op de benoemde ruimtelijke kernkwaliteiten, dient de gemeente te allen tijde vast te houden aan de focus op met name extensieve, laagdrempelige recreatie. Rust, stilte en ruimte zijn daarbij de criteria. Desalniettemin worden intensieve recreatievormen niet op voorhand uitgesloten. Intensieve recreatie is toegestaan, tenzij op basis van een zorgvuldige belangenafweging kan worden geconcludeerd dat de landelijke uitstraling van het gebied en de aanwezige natuurwaarden in de omgeving, onvoldoende kunnen worden gewaarborgd.

Natuur- en landschapsontwikkeling

Op verschillende manieren spant de gemeente zich steeds meer in voor een verbetering van natuur, milieu en landschap. Deze inspanningen dragen immers bij aan een gezond leefklimaat. Zo worden bijvoorbeeld de groenvoorzieningen in woonwijken en op bedrijventerreinen goed onderhouden en in stand gehouden. Er wordt nieuwe natuur aangelegd om het behoud en herstel van de biodiversiteit te bevorderen.

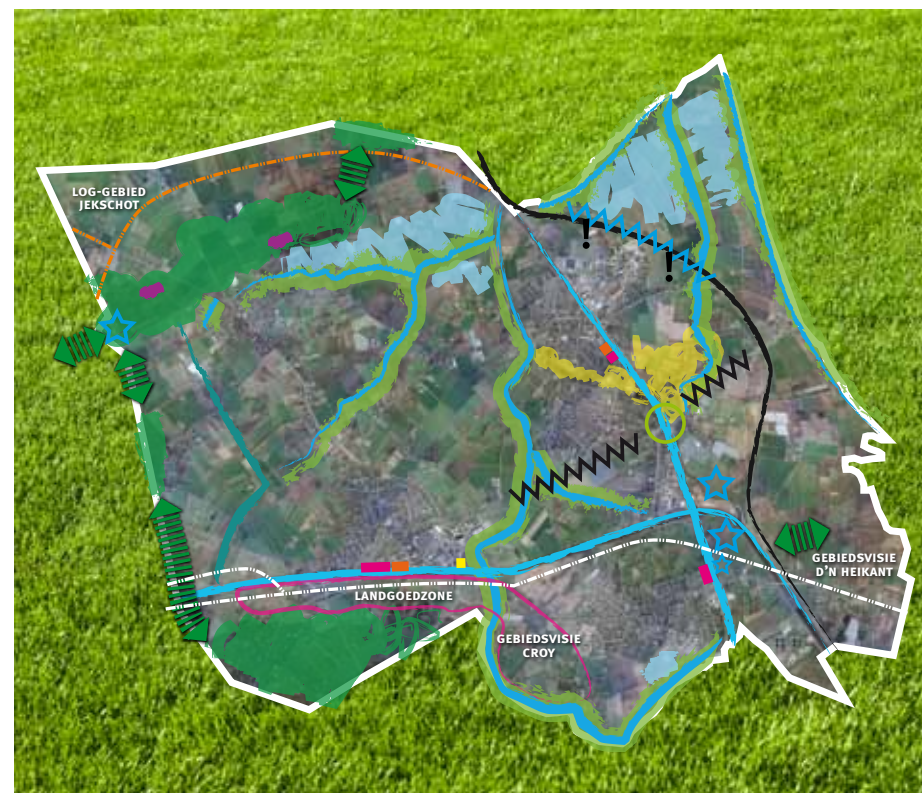
Regionale positie van Laarbeek

Uit de beleidsinventarisatie - in de structuurvisie - moet worden geconcludeerd dat Laarbeek meer en meer deel uitmaakt van een onlosmakelijke regionale en bovenregionale context. De tijd van een onafhankelijk spoor is voorbij.

In de structuurvisie zijn tevens de ruimtelijke kernkwaliteiten van Laarbeek benoemd en 12 speerpunten die als vliegwiel fungeren of vanwege de sleutelpositie bijzondere aandacht rechtvaardigen. Voor de details en de toelichting wordt verwezen naar de inhoud van het rapport.

"Belangrijk is de vaststelling dat men aan het culturele erfgoed vooral gaat hechten in tijden van snelle maatschappelijke veranderingen, waarin veel definitief verdwijnt. Juist dan ervaart men dat het lokale erfgoed iets eigens heeft wat kostbaar is, wat enig houvast biedt, een gevoel van vertrouwdeheid geeft in een tijd van grote veranderingen, waarin men zich steeds meer overrompeld voelt door een alles verslindende mondiale cultuur¹."

¹Roymans, N. (1996). Archeologie en lokale identiteit. In: Archeologie en Ruimtelijke Ordening in Zuidoost-Brabant. Instituut voor Pre- en Protohistorische Archeologie te Amsterdam.

Beide bovenstaande afbeeldingen zijn afkomstig uit de Structuurvisie. Voor de verklaring van de aanduidingen wordt verwezen naar deze Structuurvisie.

THEMA ZORG

Problematiek

Uit onderzoek van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling¹ blijkt dat 80 procent van de Nederlandse bevolking het bijna zijn gehele leven zelf redt. Deze mensen zorgen voor zichzelf of doen zelf een beroep op hun sociale netwerk. De andere 20 procent van de bevolking krijgt dat niet voor elkaar. Het overgrote deel van de publieke middelen voor ondersteuning gaat naar deze mensen. Ook binnen deze groep geldt weer een verdeling. Driekwart van hen hebben tijdelijk ondersteuning nodig: zij zijn soms een tijdje de regie kwijt, maar kunnen die door tijdelijke ondersteuning weer terug krijgen. De overige 5 procent van het totaal heeft permanente ondersteuning nodig om in regie te blijven of is niet in staat ooit de regie op het eigen leven terug te krijgen. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat deze groep mensen de voorzieningen, hulp en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

Uitdagingen

De afgelopen jaren zijn er steeds meer taken op het terrein van zorg en welzijn naar de gemeente gekomen. Deze trend zet door. De komende jaren krijgt de gemeente nog een aantal taken uit de AWBZ. Daarnaast wordt de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Hiermee worden gemeenten verantwoordelijk voor alle zorg voor kinderen, jongeren en hun opvoeders. Tenslotte krijgen gemeenten, met de nieuwe Participatiewet, de verantwoordelijkheid voor een grote groep mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Met de bovengenoemde transities wordt de verantwoordelijkheid voor de zorg aan kwetsbare inwoners voor gemeenten vele malen groter dan tot nu toe het geval was. Daarnaast worden gemeenten ook nog eens flink gekort op het budget van deze 'decentralisaties'.

Naast de decentralisaties is ook de vergrijzing een belangrijk aandachtspunt. Als gevolg van de vergrijzing neemt het aandeel oudere inwoners toe. Hoewel mensen steeds gezonder en vitaler ouder worden, leven mensen ook steeds langer met een chronische aandoening. Dit zal merkbaar zijn bij onze eerstelijns organisaties (o.a. huisartsen, fysiotherapeuten en apotheken) maar er zal ook een groter beroep worden gedaan op hulpverlening en Wmo-voorzieningen. De budgetten voor de bekostiging van deze zorg en ondersteuning zullen echter niet in dezelfde mate meegroeien.

Visie

Bovengenoemde ontwikkelingen leiden ertoe dat gemeenten meer moeten doen met minder middelen. Dit vraagt dan ook om een andere organisatie van de zorg. De gemeente Laarbeek hanteert hierbij het gedachtengoed van de kanteling als uitgangspunt. Preventie, eigen kracht en burgerkracht staan hierbij centraal. Pas wanneer dit niet voldoet kan een beroep worden gedaan op de collectieve en individuele voorzieningen die door de gemeente aangeboden worden. Buiten kijf staat dat kwetsbare inwoners, dus mensen die hun leven niet meer zelfstandig kunnen inrichten, een beroep mogen blijven doen op de gemeente.

De afgelopen jaren is men te snel geneigd geraakt om professionele hulp te vragen. Om die re-

“De hele WMO start vanuit vrijwilligerswerk (het sociale netwerk/de kanteling). Je ziet dat de overheid vooral investeert in de professionele zorg (hier gaat veel geld naartoe) terwijl het fundament (vrijwilligerswerk) zwak is (hier gaat in verhouding maar een fractie naar toe). Gemeenten moeten veel meer in het fundament investeren”

¹Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2011). *Burgerkracht, de toekomst van het sociaal werk in Nederland.*

den wordt de komende jaren meer gekeken naar wat men zelf kan doen maar ook naar wat hun sociale netwerk en andere inwoners kunnen doen. Dit geldt ook voor inwoners die nu langs de kant staan (personen met een beperking, ouderen of werkzoekenden). Zij kunnen bijvoorbeeld helpen met het onderhouden van een tuin of met het koken. Op deze manier blijft er ook in de toekomst deskundige hulp beschikbaar voor kwetsbare inwoners, die er zelf niet uitkomen met de ondersteuning vanuit hun omgeving. Zorg voor de medemens is zodoende niet alleen een taak van de gemeente maar ook een taak van de gemeenschap.

“De meeste mensen zijn zich nog niet voldoende bewust van het feit dat er een omslag komt. Veel mensen gaan nog uit van de ‘ik heb recht op’ gedachte”

Vanuit dit oogpunt wordt gezondheid gezien als ‘het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven’. Er wordt dus niet zozeer gekeken naar problemen of beperkingen, maar naar de mogelijkheden die mensen zelf nog hebben. Dit ligt in het verlengde van onze visie op de zelfredzame en zorgzame samenleving.

“Als je mensen vraagt of ze een Ferrari of een Lada willen dan wil iedereen een Ferrari. Maar als je het zelf moet betalen ben je vaak tevreden met een Lada”

Uitgangspunten

- De eigen kracht van de Laarbeekse burgers wordt waar mogelijk versterkt, zowel preventief als wanneer al ondersteuning nodig is (zelfredzame samenleving).
- Laarbeekse burgers worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid om, naar vermogen, een bijdrage te leveren (zorgzame samenleving).
- Laarbeekse burgers die iets willen betekenen voor anderen worden hierin gefaciliteerd en ondersteund (zorgzame samenleving).
- Publieke ondersteuning wordt zoveel mogelijk dichtbij de burger georganiseerd.
- Publieke ondersteuning is altijd maatwerk en sluit aan bij de behoefte van de burger.
- Ondersteuning wordt zoveel mogelijk integraal georganiseerd (één plan, één verantwoordelijke).

Naast een omslag in het denken en doen bij zowel de Laarbeekse burgers, professionele partijen als de gemeente Laarbeek zal er, op drie niveaus, een versterking van de samenwerking tussen de gemeente Laarbeek en de zorgpartners plaats moeten vinden:

- Samenwerking in de zorgketen: signalering en overleg over individuele patiënten.
- Samenwerking op het niveau van voorzieningen: afspraken over verwijzingen en het aanbod.
- Samenwerking op bestuurlijk en beleidsniveau: inspelen op maatschappelijke trends, het delen van visie en oplossingsrichtingen.

“In Mariahout is het doen van vrijwilligerswerk normaal; je hoort dan ook meteen bij een club”

THEMA VERGRIJZING

Problematiek

De term vergrijzing is een aspect van een verandering in de bevolkingssamenstelling. De term wordt gebruikt om aan te geven dat het aandeel ouderen in de bevolking stijgt en daardoor een stijging van de gemiddelde leeftijd veroorzaakt. De vergrijzing van de bevolking wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren. In de eerste plaats kende Nederland, net als veel andere Westerse landen, vlak na de Tweede Wereldoorlog een geboortegolf, waarin relatief veel kinderen geboren werden. In de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw daalde het geboortecijfer weer sterk (ontgroening). Gevolg hiervan is dat de verhouding tussen het aantal ouderen en jongeren momenteel sterk wijzigt. Een andere, meer structurele oorzaak van de vergrijzing is de stijging van de levensverwachting wat weer grotendeels het resultaat is van verbeteringen in volksgezondheid, geneeskunde en voeding.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hebben in 2012 per gemeente in Nederland de bevolkingsprognosecijfers gepubliceerd. In Nederland neemt het aantal 65-plussers tussen 2012 en 2040 sterk toe, van 16,2 tot 25,9 procent. Voor de gemeente Laarbeek zijn de volgende prognosecijfers gepubliceerd.

Aantal inwoners	2012	21.100			
Aantal inwoners	2040	20.400			
	2012	2020	2030	2040	
Percentage					
% 0 tot 20-jarigen	23,5	21,0	18,7	19,0	
% 20 tot 65-jarigen	58,8	55,9	52,7	50,2	
% 65-plussers	17,7	23,0	28,6	30,8	
Aantal					
0 tot 20-jarigen	5.000	4.400	3.900	3.900	
20 tot 65-jarigen	12.500	11.700	11.000	10.200	
65-plussers	3.700	4.800	5.900	6.300	

Afgaand op bovenstaande prognosecijfers blijkt dat de vergrijzing in de gemeente Laarbeek, net als in alle andere Peelgemeenten, in de toekomst boven het landelijk gemiddelde ligt. Enerzijds omdat het aantal 65-plussers fors zal toenemen, anderzijds omdat het aantal 0 tot 20-jarigen en 20 tot 65-jarigen volgens de prognose af zal nemen. Daarbij komt dat de gemiddelde leeftijd van de categorie 65-plussers aanzienlijk toe zal nemen.

Onderstaande tabel geeft een specificering van de (toekomstige) leeftijdsopbouw van deze categorie. Dit betekent dus niet alleen dat er in de toekomst meer 65-plussers in Laarbeek zullen zijn, maar ook dat deze leeftijdscategorie een aanzienlijk groter deel van de totale bevolking vormt.

	2013	2040
Cohort		
65 - 70 jaar	1.289	1.245
71 - 79 jaar	1.620	2.750
80 - 89 jaar	710	1.825
90+	81	470
Totaal	3.700	6.300

Uitdagingen

Vergrijzing wordt gekenmerkt door zowel positieve als negatieve verwachtingen. Dit betekent dat vergrijzing zowel als een probleem en als een kans wordt gezien. Met andere woorden: Vergrijzing kan en hoeft niet worden te beschouwd als een doomsce-nario, maar al evenmin als een hoera-scenario, het is simpelweg een gegeven dat op ons afkomt en dat geplaast moet worden. De toename van de zorgkosten, het groter worden van de generatiekloof en de achteruitgang van de leefbaarheid in de dorpen worden als voornaamste problemen van vergrijzing genoemd. Daar staat tegenover dat door de toename van 65-plussers meer mensen in de toekomst in staat zijn om zich op vrijwillige basis in te zetten voor elkaar en voor de gemeenschap. De huidige en met name ook de toekomstige 65-plussers staan immers nog volop in het leven, zijn vitaal en zijn bovenal zelfredzaam. Het begrip 'ouderen' komt in dit verband en door de toenemende levensverwachting dus in een ander licht te staan. Kortom, de uitdaging van vergrijzing zit hem vooral in het benutten van de kansen en het beperken van de (mogelijke) negatieve gevolgen.

Visie

Zoals gezegd is vergrijzing geen eenzijdig 'probleem', maar een vast gegeven waar

zo goed mogelijk mee omgegaan dient te worden. Daar komt bij dat vergrijzing zich in iedere gemeente anders manifesteert. Dit betekent ook dat er geen eenduidige aanpak of blauwdruk voor handen is. Iedere gemeente moet voor zichzelf bepalen op welke wijze ze omgaat met zowel de positieve als negatieve effecten van vergrijzing. Zo ook de gemeente Laarbeek.

Anticiperend op de veranderende bevolkingssamenstelling heeft de gemeente Laarbeek de afgelopen jaren al de nodige initiatieven omarmd. Naast de verschillende specifieke projecten (Zilverenkracht, Ouderen- en handicaproof, Zomeractiviteiten) voor de 65- plussers ten behoeve van het onderlinge sociale contact, is er de afgelopen jaren in samenwerking met Woningstichting Laarbeek een inhaalslag gemaakt op het gebied van de appartementenbouw. Niettemin is het belangrijk - om goed voorbereid de toekomst in te gaan - dat vergrijzing hoog op de agenda wordt geplaatst. Hierbij is grofweg een onderscheid te maken in twee aandachtsgebieden, te weten:

1. Het borgen van de kwaliteit van leven in Laarbeek voor de toenemende groep 65-plussers.
2. Het op niveau houden van de leefbaarheid in de afzonderlijke kernen van Laarbeek.

Ad 1. 65-plussers

Het eerste aandachtspunt richt zich specifiek op de groeiende groep 65-plussers. Gezien het feit dat deze doelgroep een aanzienlijk groter deel van de totale bevolking gaat vormen, is het belangrijk dat zij op de juiste manier gehoord worden. Vergrijzing beïnvloedt in een democratische samenleving immers ook de machtsverhoudingen. 65-Plussers zijn een groeiend deel van het electoraat en zij kunnen veranderingen die tegen hun belangen ingaan tegenhouden.

- Omarm initiatieven en voorkom eenzaamheid

In dit verband moet de gemeente Laarbeek de komende jaren inzetten op haar communicatieve en informerende rol. Zo dient inzichtelijk te worden gemaakt wat de wensen van de 'nieuwe' ouderen zijn en op welke wijze zij het beste gestimuleerd kunnen worden om actief bij het gemeenschapsleven betrokken te blijven. Op dit moment is 60 tot 70 procent van de 65-plussers in Laarbeek al op enige wijze betrokken bij de Laarbeekse gemeenschap. Een erg hoog aantal, maar de uitdaging zit hem met name in het betrekken van de overige 30 tot 40 procent. Om ook deze doel-

"Laat als overheid initiatieven toe waar jezelf niet aan gedacht hebt"

"Door het scheiden van wonen en zorg moet er meer nadruk op de welzijnscom-ponent gelegd worden"

groep te bereiken moet de gemeente Laarbeek de initiatieven van burgers en welzijnsorganisaties actief ondersteunen en faciliteren. Om zoveel mogelijk mensen te bereiken dienen de initiatieven of ideeën ook in een breder perspectief geplaatst te worden.

Het voorkomen van eenzaamheid onder ouderen en het bevorderen van de sociale interactie is hierbij een belangrijk aspect. 83 procent van de respondenten heeft in de enquête aangegeven dat het voorkomen van eenzaamheid inderdaad een belangrijk thema binnen vergrijzing is.

- Maak vergrijzing bespreekbaar

Naast het thema ‘sociaal isolement’ is het goed om ter bewustwording ook de overige effecten van vergrijzing onder de aandacht te brengen. Het omgaan met een toenemende generatiekloof en de hoger wordende zorgkosten, zijn goede voorbeelden van onderwerpen, die breder onder de aandacht gebracht moeten worden. Dit is niet eenvoudig omdat het in dit verband veelal gevoelige en complexe onderwerpen betreft. Niettemin dienen ten behoeve van een gedegen bewustwording taboes doorbroken te worden en zelfs de meest discutabele zaken met elkaar besproken te worden.

- Laat het mes aan twee kanten snijden

Kijkend naar de effecten van vergrijzing, de toenemende (zorg)kosten en de leefbaarheid in de kernen, stelt 76 procent van de respondenten uit de enquête dat het belangrijk is dat vitale ouderen in de toekomst actief gestimuleerd worden of betrokken blijven bij het gemeenschapsleven. Het mes dient in dit geval aan beide kanten te snijden. Enerzijds moet het voor 65-plussers aantrekkelijk zijn om zich in te zetten als vrijwilliger. De doelgroep moet de nodige vrijheid, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid toegekend krijgen. Het is immers niet vanzelfsprekend dat iedereen die een pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt zich volledig stort op het vrijwilligersleven. Mensen moeten het leuk, zingend en uitdagend vinden om op een actieve wijze een bijdrage te leveren. Op deze wijze wordt de sociale interactie vergroot en blijft men actief bij de gemeenschap betrokken. Anderzijds kan deze vitale groep ‘ouderen’ er voor zorgen dat de kosten voor verenigingen, de zorg en buurtschappen, beheersbaar blijven. Vrijwilligers worden steeds belangrijker in de samenleving en vergrijzing kan daar een antwoord op bieden.

Ad 2. Leefbaarheid

Het tweede aandachtsgebied ten gevolge van vergrijzing legt zich toe op het behoud van de leefbaarheid in de Laarbeekse kernen. Kijkend naar de prognosecijfers van het CBS en PBL blijkt niet alleen dat het aantal 65-plussers toeneemt, maar ook dat er sprake is van ontgroening. Het aantal 0 tot 20-jarigen en 20 tot 65-jarigen zal de komende jaren dusdanig afnemen dat ook het totale bevolkingsaantal van Laarbeek af zal nemen.

- Kwaliteit boven kwantiteit

Ondanks dit gegeven is het belangrijk dat de kwaliteit van leven in de Laarbeekse kernen gewaar-

“Er is nog veel vitaal talent in de straat, waar nu nog geen beroep op wordt gedaan”

borgd blijft. Niet langer dient het groeidenken het uitgangspunt te zijn, maar dient te worden ingezet op het behoud of verbeteren van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. 79 Procent van de respondenten geeft in de enquête aan dat het belangrijk is dat bestaande inwoners (jongeren en jonge gezinnen) voor Laarbeek behouden blijven. Kijkend naar landelijke migratietrends lijkt het actief aantrekken van nieuwe inwoners een utopie, maar het behouden van de ‘eigen’ inwoners moet wel het doel zijn. Door met name het verbeteren van de bereikbaarheid met de steden Helmond en Eindhoven en het benadrukken van het veilige en gemoedelijke karakter van de Laarbeekse dorpen, moeten mensen gestimuleerd worden in Laarbeek te blijven wonen of terug te keren.

- Jong en oud naast elkaar

Door de bouw van levensloopbestendige appartementen in de kernen van Laarbeek wordt de leefbaarheid ook versterkt. Woningstichting Laarbeek heeft in samenwerking met de gemeente Laarbeek dit initiatief al enkele jaren geleden opgepakt. Door af te stappen van het begrip ‘seniorenwoningen’ en te kiezen voor de term ‘levensloopbestendige woningen’, worden meerdere doelgroepen aangesproken. Op deze wijze worden ouderen niet in specifieke buurten, wijken of complexen gehuisvest. De interactie tussen jong en oud wordt versterkt, hetgeen de dynamiek en leefbaarheid ten goede komt.

THEMA VOORZIENINGENNIVEAU

Problematiek

Het is belangrijk voor de leefbaarheid, leefomgeving en sociale cohesie in de verschillende kernen, dat burgers de beschikking hebben over voldoende en adequate voorzieningen. Voorzieningen die het voor alle leeftijdscategorieën aantrekkelijk en mogelijk maken om in één van de Laarbeekse kernen te (komen of blijven) wonen en/of werken. Diverse ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld toenemende mobiliteit, schaalvergroting, internetmogelijkheden, vergrijzing en de economische crisis oefenen juist een negatieve invloed uit op het realiseren of behouden van de wenselijke en noodzakelijke voorzieningen. De gemeente beschikt niet echt over instrumenten om dit tij te keren.

Zeker nu de komende jaren verwacht mag worden dat de gemeentefinanciën onder druk komen te staan is het belangrijk als gemeenteraad hierin goede keuzes te kunnen maken. Keuzes die bijdragen aan de levensvatbaarheid van de kernen zullen vooral in de voorwaardenscheppende sfeer gezocht moeten worden.

Uitdagingen

Het huidige voorzieningenniveau in Laarbeek is goed te noemen. De belangrijkste uitdaging de komende jaren zal zijn dit voorzieningenniveau op peil te houden. Vraag is of de gemeente dit moet doen of dat de lokale gemeenschap c.q. burgers hierin een belangrijkere rol krijgen. Met de voorzieningenclusters in Beek, Donk, Lieshout en Aarle-Rixtel is door de gemeente een goede basis gelegd om naast het onderwijs ook voor de lokale educatieve, sociale en maatschappelijke activiteiten een plek te bieden. Ook met de renovatie en privatisering van sportparken 't Heereind (voetbal) en 't Slotje (tennis) in Beek en Donk, de Hut (voetbal en tennis) in Aarle-Rixtel, 't Luijtelaar (voetbal) en tennispark De Raam in Lieshout en Heibunders in Mariahout zijn de buitensportvoorzieningen in de kernen goed voorzien.

Bovendien is met genoemde privatisering al een eerste stap gezet om de verantwoordelijkheid voor de accommodatie voor het grootste gedeelte bij de gebruikers te leggen. Verenigingen met eigen accommodaties - buiten bovengenoemde voorzieningen - zullen wat betreft onderhoud en vervanging zelf meer verantwoordelijkheid moeten gaan dragen en slechts in uitzonderlijke gevallen een (beperkt) beroep kunnen doen op de gemeente. Het gemeentelijk accommodatiebeleid zal hierop worden aangescherpt.

De problematiek van leegstaande monumenten, zoals bijvoorbeeld de kerken in Mariahout en Donk, baart zorgen. Echter, voor het herbestemmen van deze voorzieningen is voor de gemeente geen rol weggelegd. Zeker als het gaat om een maatschappelijke of sociale-culturele herbestemming. Immers, het bestaande aanbod hierin is ruim voldoende aanwezig.

Ook de terugloop in het winkelbestand is een ontwikkeling die aandacht vergt. Een ontwikkeling

*“Subsidie leidt tot gemakzucht.
Het subsidiebeleid moet een vang-
net blijven bieden voor mensen die
anders buiten de boot vallen”*

waar we als overheid weinig invloed op hebben. Daarentegen bepalen de inwoners zelf het toekomstperspectief van het winkelbestand.

Bij initiatieven die een positieve impuls kunnen geven aan verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van het winkelbestand wordt voor zover noodzakelijk en mogelijk alle medewerking verleend. Medewerking die vooral ligt op het terrein van het op een snelle manier doorlopen van procedures.

Visie

De gemeente Laarbeek heeft een goed voorzieningenniveau. Met de realisering van de iDOP-plannen en afronding van voorzieningencusters in 2014 zijn de maatschappelijke, culturele en sportvoorzieningen in Laarbeek naar een hoog niveau getild. De aandacht van de gemeente zal zich de komende jaren vooral moeten richten op het in stand houden van dit voorzieningenniveau.

Daarbij zal ook een grotere rol en inbreng van de burgers en organisaties worden verwacht. De gemeente wil burgerinitiatieven stimuleren die hierin een voortrekkersrol kunnen en willen vervullen. Het soort van burgerinitiatieven en de wijze waarop dit gestimuleerd zal worden moet nog verder worden uitgewerkt.

De gemeente zal zich, gezien het huidige voorzieningenniveau en de financiële omstandigheden, terughoudend moeten opstellen bij wensen tot het realiseren van nieuwe maatschappelijke voorzieningen. Daarvoor worden de betreffende burgers of organisaties zelf verantwoordelijk.

Het subsidiebeleid zal zich - zeker bij verdergaande noodzakelijk bezuinigingen - meer moeten gaan richten op vrijwilligersinitiatieven en minder op professionele activiteiten. Gesubsidieerde professionele organisaties daarentegen moeten meer en meer kostendekkend werken.

De snel veranderende maatschappelijke omstandigheden vragen tevens om een flexibel gemeentelijk beleid. Op het terrein van subsidies wordt in dit kader in overweging gegeven de duur van het subsidieprogramma terug te brengen van vier naar twee jaar. Een korter subsidieprogramma van twee jaar biedt de gemeente de flexibiliteit om tussentijdse burgerinitiatieven te ondersteunen met een subsidie.

“Gemeenschap” is voor veel mensen synoniem geworden voor ‘gemeente’ ”

De sluiting van enkele monumentale kerkgebouwen in Laarbeek doet de discussie opleven of we als gemeente (mee) moeten zoeken naar een herbestemming van deze beeldbepalende gebouwen. Omdat we als gemeente ons maatschappelijk voorzieningenniveau de laatste jaren op het gewenste niveau hebben gebracht, wordt het niet gezien als een gemeentelijke taak en verantwoordelijkheid om actief een bijdrage te leveren aan een herbestemming van deze gebouwen.

Tenslotte zal de gemeente alle mogelijke procedurele medewerking verlenen aan nieuwe initiatieven die een positieve bijdrage kunnen leveren aan het in stand houden of vergroten van het lokale winkel- en bedrijvenbestand.

Indien de gemeente de komende jaren gedwongen wordt te bezuinigen en als daarbij ook de voorzieningen niet ontzien kunnen worden, dan zal de inzet van beleid zijn:

- Een verdergaand beroep op de burgers om voorzieningen in stand te houden.
- Waar sprake is van gesubsidieerd professioneel beheer zal dit vervangen moeten worden door een beheer door of met vrijwilligers.
- Indien het voornoemde niet mogelijk is, zal de betreffende professionele organisatie kostendekkend moeten gaan werken.
- Het realiseren van nieuwe maatschappelijke voorzieningen wordt een eigen verantwoordelijkheid van de betreffende burgers of organisaties. De gemeente doet daarin geen investeringen.

“Activiteiten of voorzieningen die de gemeenschap belangrijk vindt, weten altijd voldoende vrijwilligers aan te trekken”

“Verenigingen moeten ook zelf in actie komen”

THEMA GEMEENSCHAPSZIN

Problematiek

Het is een wat ouderwets woord: gemeenschapszin, maar de betekenis ervan is actueler dan ooit. In een pluriforme samenleving die tevens sterk geïndividualiseerd is, lijkt het gemeenschappelijk belang zoek. Maar is dat zo? Als je de 'Laarbeeker' open slaat, staat het vol met activiteiten voor de verschillende doelgroepen in de verschillende kernen van de gemeente. Inwoners van Laarbeek organiseren veel in vrijwilligersverband en hebben allerlei mogelijkheden om elkaar in een prettige setting te treffen. De betrokkenheid van veel inwoners met elkaar is daarom over het algemeen groot en dat is een van de sterke punten van Laarbeek. Mensen die zich vrijwillig inzetten met en voor elkaar zijn onmisbaar voor een vitale samenleving.

De overheid heeft de kracht van het vrijwilligerswerk herontdekt. Voor steeds meer vraagstukken wordt vrijwilligerswerk gezien als oplossing. Dat leidt, samen met ontwikkelingen als vergrijzing en veranderende leefpatronen, ertoe dat de druk op het vrijwilligerswerk toeneemt. Met het faciliteren van vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven kan (moet?) de leefbaarheid op peil blijven. Dit is ook een duidelijke uitkomst van de bewonersenquête (zie stelling 2, rol overheid: 78 procent is het hiermee eens of helemaal eens).

De veelbesproken 'kanteling' van de WMO, de overdracht van nog meer overheidstaken naar gemeente en de bezuinigingen die daarmee gepaard gaan zullen een groot beroep doen op de betrokkenheid van de Laarbeekers onderling. Dit alles vraagt een cultuuromslag voor gemeente en haar partners, maar zeker ook voor burgers. 'Iedereen moet om'. En daar is tijd én creativiteit voor nodig.

Uitdagingen

Uit de interviews met betrokken vrijwilligers blijkt: 'Mensen willen best wat vrijwillig voor elkaar doen maar je moet het ze wel vragen.' Hulp vragen voor een algemeen belang is nog wel te doen maar persoonlijke hulp vragen is moeilijk. Bovendien moeten vrijwilligers ingezet worden op wat ze kunnen en leuk vinden. Vrijwilligers vinden hun voldoening en beloning vooral in het werk zelf maar er is ook behoefte aan een schouderklopje of een feestje om de mensen te blijven motiveren.

Vrijwilligerswerk is te verdelen in twee hoofdgroepen:

1. Activiteiten in club-verband: mensen zetten zich samen in voor hun omgeving bij clubs, verenigingen, buurten en ad hoc-verbanden.
2. Activiteiten vanuit een persoonlijke band: mensen zorgen voor een (chronisch) hulpbehoevende in hun directe omgeving. Als zij dat meer dan 8 uur per week doen over een periode van meer dan drie maanden dan noemen we dat mantelzorg.

In Laarbeek zijn voldoende vrijwilligers te vinden voor verenigingen en clubs, desnoods met bemiddeling van dorpsondersteuners, dorpsraden en het steunpunt Vrijwilligerswerk Laarbeek bij Stichting Vierbinden. Hoe groter de kern, hoe moeilijker men elkaar 'vanzelf' vindt. Het samen iets

"Iedereen is blij met een lintje maar waarom moet je daar eerst 60 voor zijn?"

organiseren schept een band tussen mensen en vergroot de leefbaarheid. Daardoor weten mensen elkaar ook te vinden als er persoonlijke hulp geboden moet worden. In de kernen zijn veel mantelzorgers actief. Voor hen wordt in Laarbeek lotgenoten-contact georganiseerd, maar zij kunnen ook een beroep doen op andere vrijwilligers die hen af en toe of regelmatig bijstaan. Maar slechts 10 procent van de mantelzorgers in Laarbeek is bij de welzijnsorganisatie 'in beeld'. Veel van hen vinden het heel normaal wat ze doen en hebben geen behoefte aan ondersteuning of advies. In de toekomst zal steeds vaker een beroep op mantelzorgers gedaan (moeten) worden. Het gevaar voor overbelasting is dan ook groot.

Burgers zijn nog gewend om te denken vanuit 'recht hebben op' maar zij worden voortaan gevraagd aan te geven wat zij nodig hebben en waarom. De ondersteuning moet eerst in de eigen omgeving worden gezocht. Verder wordt aan diezelfde burgers gevraagd welke actieve rol zij kunnen spelen als vrijwilliger. De ideale situatie ontstaat als mensen met een hulpvraag zelf ook iets 'terug' kunnen doen als vrijwilliger voor een ander. Uit alle interviews blijkt namelijk dat vrijwilligerswerk voor de meeste mensen bevredigend is door zingeving, toename van sociale contacten en de structuur die het in je leven kan brengen.

"De schaal is belangrijk. Zorg om het Dorp werkt omdat Mariahout niet anoniem is. Je weet waarvoor je het doet. De verbanden zijn zichtbaar. Men kent elkaar"

De generatie ouderen die er nu aankomt is mondiger en beter thuis in de digitale wereld. Dat heeft voordelen maar de gemeente moet zich voorbereiden op kritische vragen als er verschillen tussen het beleid van verschillende gemeenten gaan optreden.

De gemeente zal een heel andere rol moeten gaan vervullen. Op dit moment is zij leverancier van (zorg)voorzieningen en subsidies maar in de toekomst zal zij meer moeten optreden als bemiddelaar en regisseur. Zij zal minder zelf plannen moeten maken en meer initiatieven uit de samenleving moeten ondersteunen. **De belangrijkste uitdaging is: Hoe stimuleren we een leefgemeenschap waar mensen elkaar weten te vinden en iets voor elkaar over hebben?**

Punt van aandacht is de verdeling van middelen. Tweederde van de verenigingen en clubs kan overigens draaien zonder subsidie. In Laarbeek wordt ongeveer 1,2 miljoen per jaar uitgegeven aan subsidies. Van dat bedrag gaat 89 procent naar professionele

organisaties en 11 procent naar de vrijwilligersorganisaties zelf. Wanneer er in de toekomst minder middelen voor kunnen worden vrij gemaakt moet over deze verdeling een fundamentele discussie gevoerd worden.

De cultuuromslag vraagt ook veel van de politiek: er moet op een andere manier gestuurd gaan worden. Niet vragen of het aantal verstrekte voorzieningen is toegenomen of afgenomen, maar vragen of mensen zich voldoende ondersteund weten. Of ze voldoende sociale contacten hebben. Of ze hun vrienden kunnen bezoeken en wat kan de Laarbeekse politiek daar zelf aan verbeteren?

Visie

Vrijwilligerswerk is bij uitstek een terrein waar sprake is van spontaniteit en autonomie van de burgers zelf. Dat moet ook zo blijven. Maar het kan geen kwaad als er van de kant van de overheid waardering, steun en soms bescherming wordt geboden aan vrijwilligers en hun organisaties. De manier en de omvang waarmee dit gebeurt is tijdsgebonden; het houdt rekening met omstandigheden en met recente inzichten en ontwikkelingen.

"Sociale contacten zijn op elk gebied het antwoord maar er ligt wel een groot risico bij de mensen die een klein sociaal netwerk hebben"

In dit verband worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Als er (financiële) keuzes gemaakt moeten worden: maak een duidelijke keuze en communiceer dat goed.
- Zorg voor een evenwichtige opbouw van het vrijwilligersbestand door aandacht voor verschillende doelgroepen (jongeren, ouderen, mannen, vrouwen, allochtonen, autochtonen etc.) Stimuleer vooral ook organisaties die met jongeren werken: jong geleerd is oud gedaan.
- Stimuleer of zo mogelijk verplicht vrijwilligerswerk bij inburgering, arbeidsreintegratie en maatschappelijke stages.
- Stimuleer werknemersvrijwilligerswerk (in werkverband zich inzetten voor een maatschappelijke organisatie/doel).
- Bevorder nieuwe vormen van (spontaan) vrijwilligerswerk, zoals burgerschapsinitiatieven en buurtfeesten.
- Peil regelmatig de behoeften aan ondersteuning bij vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.
- Stimuleer actief een experimentele, innovatieve, aanpak bij vrijwilligersorganisaties.

- Maak een communicatieplan voor vrijwilligerswerk: geef door het jaar heen voldoende publicitaire aandacht in media voor vrijwilligerswerk.
- Geef extra aandacht aan mantelzorgers die een groot risico lopen overbelast te worden: (75-plussers die voor een partners zorgen, mensen met een fulltime baan en een gezinslid dat een chronische ziekte heeft, ouders of partners van mensen met een psychiatrische aandoening).
- Organiseer respijtzorg (bv elke week een middag een vrijwilliger in huis om iets ontspannend te kunnen gaan doen).
- **En wat belangrijk blijft: WAARDEER VRIJWILLIGERS!!**

THEMA ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Problematiek

Op dit moment ondervinden we de gevolgen van de economische crisis. De laatste jaren werden ook in Laarbeek bedrijven gesloten en nam het aantal actieve uitkeringsdossiers toe. Economie, werkgelegenheid en werkloosheid zijn nauw met elkaar verbonden. Door randvoorwaarden te scheppen die ertoe leiden dat de bedrijvigheid in Laarbeek zich op een gezonde manier kan ontwikkelen worden gelijktijdig kansen gecreëerd om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer naar deze arbeidsmarkt te leiden.

Uitdagingen

De rol van de gemeente verandert. Initiatieven komen steeds meer uit de maatschappij en het bedrijfsleven. Initiatieven die binnen het gemeentelijk beleid passen moeten alle ruimte krijgen, waarbij de gemeente meedenkt in mogelijkheden. Tegelijkertijd wordt er van alle kanten aangedrongen op regionale samenwerking. Al eerder kwam Laarbeek tot de conclusie dat het op het gebied van sociale zaken niet groot genoeg is om alle taken zelf uit te voeren en de (financiële) risico's te nemen en trad toe tot het Werkplein regio Helmond. Door bij de verschillende vormen van regionale samenwerking (mede) de regie in handen te nemen kan Laarbeek een meerwaarde halen uit de verschillende samenwerkingsverbanden. Lokaal zijn de 'Agenda van Brabant', het topsectorenbeleid en de grote verdienmodellen voor de regio nog onvoldoende bekend en worden ze dus onvoldoende betrokken bij de lokale discussie. In dit kader dient het beleid rond bedrijventerreinen regionaal opgepakt te worden, met een regionale visie over de clustering van bedrijvigheid. Wanneer deze is opgesteld dient Laarbeek zich in te spannen om, binnen de uitgangspunten van de visie, bestaande bedrijvigheid binnen de eigen grenzen te houden en nieuwe bedrijvigheid aan te trekken. Er mag geen verdere versnippering optreden in het aantal bedrijventerreinen.

Leefbare dorpen met een aantrekkelijk woonklimaat en een hoog voorzieningenniveau kunnen inwoners aantrekken en ze binden door een interessante leef- en werkomgeving te bieden. Leefbaarheid is daarmee van belang voor de lokale economie en werkgelegenheid, want vertrek van inwoners betekent omzetverlies voor de plaatselijke detailhandel. Uiteindelijk gaat afname van het inwoneraantal ten koste van verenigingen en evenementen - en de sponsoring daarvan - en wordt de leefbaarheid mogelijk steeds verder aangetast.

Voor de regio - waar Laarbeek onderdeel van uitmaakt - en de bedrijven is verbetering van de bereikbaarheid belangrijk. Dit geeft een impuls aan de lokale en regionale economie. In het buitengebied neemt het aantal bedrijven in de veehouderij af. De aanpak dient er op gericht te zijn kansen te benutten voor het versterken van de economische vitaliteit, de leefbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Door ondernemers deze kansen te bieden ontstaan gevarieerdere activiteiten die de leefbaarheid van het landelijk gebied vergroten. Op het vlak van recreatie en toerisme ligt er een uitdaging voor de (horeca)ondernemers. Indien zij er in slagen een

“Zoek de ondernemende ondernemer”

basis te leggen die toeristen en recreanten iets biedt, is het in de toekomst wellicht mogelijk deze verder uit te bouwen.

In deze tijd neemt de werkloosheid toe. Een gezonde economische ontwikkeling kan deze werklozen weer naar de arbeidsmarkt leiden. Dat is de beste wijze van armoedebestrijding en geeft de beste perspectieven. De werkloze, die klant is van het Werkplein regio Helmond, heeft op dit moment het meeste last van het feit dat er zeer veel afzonderlijke wetten en regelingen bestaan op het gebied van inkomensondersteuning.

Visie

Laarbeek volgt de 'Agenda van Brabant', waarin de provincie de ambitie uitspreekt om tot de Europese top van kennis- en innovatieregio's te blijven behoren. De gemeente Laarbeek profileert zich daarbij als onderdeel van Brainport (Technology & Automotive), handelt in die gedachte en streeft ernaar haar rol als 'proeftuin voor Brainport' te vergroten. Gelijktijdig maakt Laarbeek gebruik van haar ligging op het snijvlak met de regio Noordoost-Brabant (Food & Pharma) en benut het de kansen die dit biedt. Laarbeek spant zich in om het beleid rond bedrijventerreinen regionaal op te pakken, om te komen tot een regionale visie over de clustering van bedrijvigheid en om daarbij de goede dingen uit het bestaande Laarbeekse beleid over te nemen. Door het clusteren en herstructureren van bedrijventerreinen streeft de gemeente Laarbeek ernaar kansen voor lokale bedrijvigheid te creëren. De (ondergrondse) infrastructuur op alle Laarbeek bedrijventerreinen moet steeds voldoen aan de eisen van de tijd. Laarbeek stimuleert tegelijkertijd dat ondernemers collectief meer verantwoordelijkheid nemen voor hun gezamenlijke belangen.

"Ondernemingsruimte moet je verdienen"

Bij de beoordeling van initiatieven van het bedrijfsleven geeft Laarbeek meer speelruimte naarmate de maatschappelijke meerwaarde van het initiatief groter is, waardoor het initiatieven op het gebied van duurzaamheid en innovatie ondersteunt, en ontwikkelt een werkwijze voor het bepalen van de maatschappelijke meerwaarde en de speelruimte die daarmee verdiend kan worden.

De gemeente Laarbeek stimuleert starters en samenwerkingsverbanden van ZZP-ers, maar verwacht concrete initiatieven van de ondernemers.

De gemeente streeft naar verbetering van de bereikbaarheid van het bedrijfsleven over de weg en het water.

Bestaande bedrijven in het buitengebied krijgen in Laarbeek voldoende armslag om andere economische dragers te zoeken. Laarbeek formuleert een heldere begrenzing van de toegestane activiteiten in het buitengebied, maar biedt ook de ondernemer in het buitengebied meer speelruimte naarmate de maatschappelijke meerwaarde van een initiatief groter is. Deze nieuwe bedrijvigheid mag niet ten koste gaan van de bestaande activiteiten in het buitengebied.

"Denk in mogelijkheden, denk niet in problemen"

Laarbeek zet de samenwerking binnen het Werkplein regio Helmond voort en sluit zich aan bij de werkwijze om te kiezen voor een integrale aanpak, in een groepsbenadering met aandacht voor het individu én de werkgever. Daarnaast vergeet Laarbeek de werkgelegenheidsaanpak op wijk- of dorpsniveau zeker niet en organiseert het deze lokale aanpak zelf, maar maakt daarbij gebruik van de kennis en de werkwijze uit de regio.

De gemeente bereidt zich voor op een toename van de groep mensen die aanspraak maakt op minimabeleid en schuldhulpverlening. Het tracht de kloof tussen kwetsbaren en niet-kwetsbaren te verkleinen door te stimuleren dat mensen op een laagdrempelige wijze met elkaar in contact komen.

THEMA ROL EN POSITIE GEMEENTE

Problematiek

Op het grensvlak van de gemeente en de burger zijn de laatste jaren enkele belangrijke verschuivingen waarneembaar:

- De gemeente heeft steeds minder budget beschikbaar waardoor ze een belangrijk smeer- en sturingsmiddel is kwijtgeraakt. De burger klopt in toenemende mate vruchteloos bij de gemeente aan voor subsidie en budget.
- Door de digitalisering van de samenleving is informatie en kennis overal aanwezig. Deze kunnen onder invloed van de mobiliserende kracht van internet en social media vliegensvlug worden verspreid.

Het gevolg hiervan is dat steeds meer taken (zullen) worden opgepakt door samenwerking van groepen burgers ('vermaatschappelijking').

Ook tussen organisaties is sprake van een tendens:

- Individualisering: het aantal verbindingen tussen organisaties neemt toe en wordt op individueel niveau onderhouden.
- Vernetwerking: het middelpunt van de samenwerking ligt niet bij één organisatie maar in netwerken tussen organisaties.
- Decentralisatie: de gemeente wordt door het Rijk meer en meer taken toegeschoven, maar krijgt voor de uitvoering daarvan minder financiële middelen. Bovendien zijn de taken door het Rijk veelal dichtgeregeld. De gemeente heeft daardoor weinig ruimte voor lokale nuancerings.

Kortom, de invloed van de gemeente neemt in algemene zin af ten gunste van netwerken, individuele medewerkers of inwoners, maar vooral de samenleving. Bovendien moeten er door de gemeente meer werkzaamheden worden verricht met minder geld.

Uitdagingen

De volgende vragen dienen zich nu aan:

- Welke rol dient de gemeente in deze veranderende verhoudingen aan te nemen?
- Welke cultuuraanpassingen vergt dit van politiek, bestuur en ambtenaren?
- In hoeverre willen burgers meer vrijheid van handelen?
- Wat betekent dit voor de positie van de burger en groepen burgers?

Te vaak zijn overheidsorganisaties blijven redeneren en werken vanuit hun eigen positie, buiten de samenleving als het ware. De gemeente heeft echter geen sleutelpositie meer. De huidige omstandigheden vergen co-creatie. Co-creatie is een vorm van samenwerking waarbij mensen vanuit verschillende achtergronden gelijkwaardig bij elkaar komen rond een vraagstuk of thema en ieder een bijdrage levert.

“Laat bij financiële overwegingen zien waarom je het doet! Wat krijgt de burger ervoor terug. Waar wordt het geld aan uitgegeven. Dit gebeurt nog onvoldoende”

Om te komen tot co-creatie dienen ambtenaren en publieke professionals zelf ook deel te gaan uitmaken van die netwerken. Daar ligt een natuurlijke rol voor de gemeente, namelijk om te waarborgen dat alle relevante partijen betrokken zijn in het proces. Voor een deel gebeurt dit al. Maar het is bepaald nog geen ingesleten cultuur. Hier dienen nog stappen te worden gezet.

“De gemeente dient het zelforganiserend vermogen van de samenleving te stimuleren. Heb vertrouwen in mensen”

De oplossing ligt derhalve niet in een terugtrekkende overheid - zoals wel eens wordt beweerd - maar in een nieuwe taakverdeling in de samenwerking tussen burgers, bedrijven en overheid.

Het model van geregisseerde verantwoordelijkheid

De burgers dienen dus meer vrijheid te krijgen in het ontplooien en uitwerken van initiatieven. Maar hoe ver dient de gemeente daarin te gaan? Wil de burger dat de verantwoordelijkheid bij de burger komt te liggen? In opdracht van het Sociaal Cultureel Planbureau heeft CentERdata (Universiteit van Tilburg) in 2012 een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar dit vraagstuk. Het onderzoek - genaamd Enquête Eigen Verantwoordelijkheid - heeft betrekking op de verdeling van verantwoordelijkheid tussen overheid en burger¹.

Uit dit onderzoek blijkt dat Nederlanders kiezen voor een efficiëntere overheid die hen minder hindert met regels en bureaucratie, maar wel opkomt voor zwakkeren, conflicten beslecht en knopen doorhakt.

Nederlanders vrezen dus dat meer eigen verantwoordelijkheid ten koste gaat van de zwakkeren in de samenleving (grotere ongelijkheid) en men is bang dat het zonder centrale regie een janboel wordt. De gemeente is beter in staat te bepalen wat nodig is, vertegenwoordigt alle burgers, komt op voor het algemeen belang en zal daarom beter een goede en eerlijke beslissing kunnen nemen.

Een sterke rol van de overheid en meer eigen verantwoordelijkheid van burgers sluiten elkaar in de publieke opinie dus zeker niet uit. Volgens het onderzoek komen de voor- en nadelen van meer eigen verantwoordelijkheid voor de burger kortweg op het volgende neer.

Voordelen

- Meer keuzevrijheid en inspraak.

- Minder overheidsbemoeienis.
- Minder bureaucratie.
- Minder kosten.
- Mensen zijn zich meer bewust van de keuzes die ze maken en voelen zich sterker betrokken.

Nadelen

- Vooral zwakkeren worden de dupe.
- Juist zij hebben de overheid vaak nodig en kunnen minder goed voor zichzelf opkomen.
- Mensen met geld, vaardigheden en een grote mond kunnen baat hebben bij meer eigen verantwoordelijkheid. Andere mensen kunnen juist de dupe worden.
- Het wordt een chaos als burgers het onderling eens moeten zien te worden over collectieve voorzieningen, bijvoorbeeld voor de buurt, dan dreigt besluiteloosheid door de veelheid aan meningen.

Het Sociaal Cultureel Planbureau pleit daarom voor toepassing van een ‘model van geregisseerde verantwoordelijkheid’ waarbij de gemeente een groter beroep doet op de burger, zonder haar verantwoordelijkheid als hoeder van het algemeen belang los te laten². De gemeente:

- legt doelstellingen en randvoorwaarden vast en definieert deze in regels of conventanten met private partijen en groepen burgers;
- laat de verwezenlijking van die doelstellingen zo veel mogelijk over aan burgers, het maatschappelijk middenveld en marktpartijen;
- maar participeert indien wenselijk of noodzakelijk door co-creatie met andere partijen op basis van gelijkwaardigheid;
- ziet toe of de gewenste resultaten worden bereikt en grijpt in als dat niet zo is.

Er mag dus beslist geen sprake zijn van een terugtrekkende gemeente, maar van een omslag naar een voorwaardenscheppende gemeente.

Visie

De gemeente Laarbeek gaat invulling geven aan het ‘geregisseerd verantwoordelijkheidsmodel’. Dit vergt de volgende aanpassingen binnen de bedrijfsvoering en bedrijfscultuur:

1. Een platte organisatie met mandaat.
2. Het opleiden van ‘zelfstandig ondernemende ambtenaren’.
3. Het dragen van systeemverantwoordelijkheid.

4. Het toepassen van de overheidsparticipatietrap.
5. Het werken in co-creatie met burgers, instellingen, bedrijfsleven en andere overheden.

Platte organisatie met mandaat

Gemeenten moeten in algemene zin platter worden. Dit valt uiteen in vier onderdelen:

- Burgers betrekken (internet, social media).
- Efficiënter samenwerken (minder hiërarchisch).
- Bevoegdheden en mandaat laag in de organisatie (decentraal leiderschap³).
- Samenwerking over grenzen heen (netwerken).

De gemeente Laarbeek bevindt zich in de gelukkige omstandigheid dat - in vergelijking met omliggende gemeenten - al sprake is van een platte organisatiestructuur. Een platte organisatie is een onvermijdelijke randvoorwaarde om co-creatief de samenwerking aan te kunnen gaan met burgers, instellingen en de markt. Ambtenaren moeten laag in de organisatie - tot een vooraf bepaald mandaat - keuzes kunnen maken. Indien de ambtenaar in een samenwerkingsverband voor elke beslissing terug moet naar de raad, het bestuur of het lijnmanagement, hebben de partners meer hinder van, dan baat bij gemeentelijke participatie.

In dit verband dient aan samenwerking in Peel 6.1-verband een belangrijke voorwaarde te worden verbonden: het waarborgen van een platte, niet-hiërarchische structuur met beslissingsbevoegdheid (vooraf bepaald) laag in de organisatie. In een hiërarchische structuur zal de essentiële co-creatie met burger, maatschappelijk middenveld en bedrijfsleven niet van de grond komen. Dan wordt de gemeente gepasseerd: teveel bureaucratie, te tijdrovend, teveel gedoe.

Overigens blijkt uit de uitgevoerde enquête dat de burger voorstander is van samenwerking met de omliggende gemeenten in Peel 6.1-verband. Van de respondenten stemt 81 procent - ten opzichte van 9 procent oneens - in met regionale samenwerking.

Zelfstandig ondernemende ambtenaar

Ook dienen beleidsambtenaren een omslag te maken van beleidsmaker naar een 'zelfstandig ondernemende ambtenaar' (zoa) die initiatief ontplooit om de juiste mensen van binnen en buiten de organisatie bij elkaar te brengen om zijn opdracht te vervullen. De zoa is een verbindingsofficier en procesmanager. Aan ambtenaren worden in de toekomst hogere eisen gesteld voor wat betreft de communicatieve vaardigheden.

Systeemverantwoordelijkheid

De overheid dient systeemverantwoordelijkheid te dragen: zij bemoeit zich niet in detail met uitvoeringskwesties, laat die waar mogelijk over aan betrokken maatschappelijke organisaties en (in-

“De gemeente dient zich het vertrouwen in de burger eigen te maken. Dus geen zware kadernota's. Essentieel is ruimte geven, niet dichtregelen”

dividuele) burgers, maar grijpt wel in wanneer zich in het systeem grote knelpunten voordoen die tot negatieve maatschappelijke gevolgen kunnen leiden.

Voorgesteld wordt om in dit kader te experimenteren met toepassing van buurtbudgetten en wijkvouchers, bijvoorbeeld voor groenonderhoud. Burgers kunnen zelf het beste bepalen wat er nodig is in hun buurt. De gezamenlijke verantwoordelijkheid bevordert de saamhorigheid en betrokkenheid en maakt dat mensen bewuster omgaan met hun leefomgeving. Een handig hulpmiddel voor de burger is www.buurtlink.nl.

“De nieuwe generatie ambtenaren dient te bestaan uit verbindingsofficieren tussen de gemeente, de markt en de samenleving”

Overheidsparticipatietrap

Voor de oude situatie werd een participatieladder voor burgers bedacht. Een instrument om de mate van participatie door de burger binnen een beleidscyclus te beoordelen. De overheid staat hierbij nog steeds centraal.

In de nieuwe situatie is het particulier initiatief leidend waarbij de rol van de overheid moet worden aangeduid. De Raad voor het Openbaar Bestuur introduceert daarom de overheidsparticipatietrap⁴:

Per situatie en per onderwerp zullen raad en college moeten bepalen welke rol zij voor de overheid zien weggelegd (en dus niet voor de burger). In de veiligheidsskolom zal bijvoorbeeld meestal worden gekozen voor regulering. Bij burgerinitiatieven dient bij voorkeur te worden gekozen voor 'loslaten'. In dit geval dient de gemeente de ontwikkelingen wel te monitoren. De vitaliteit van de samenleving krijgt in elk geval meer ruimte als de overheid de overheidsparticipatietrap zo min mogelijk beklimt.

Co-creatie met burgers

Om burgerbetrokkenheid te mobiliseren moet volgens de WRR aan drie succesfactoren worden voldaan⁵:

- De aanwezigheid van trekkers en verbinders.
- Respect vanuit de overheid voor initiatief en deelnemers.
- Een goed evenwicht tussen loslaten en het steunen van burgerinitiatieven, ook als die niet precies in het beleidsplaatje passen.

“De gemeente zou meer initiatief moeten nemen om de discussie met de burger aan te gaan over uiteenlopende onderwerpen. Neem burgers mee in de discussie. Aan de voorkant”

Voetnoten

¹Sociaal en Cultureel Planbureau (2012). Een beroep op de burger.

²Sociaal en Cultureel Planbureau (2012). Een beroep op de burger.

³Decentraal leiderschap is de daling van leiderschap binnen organisaties of systemen van een centraal punt of persoon naar individuele medewerkers of deelnemers die initiatief nemen in netwerken.

⁴Raad voor het Openbaar Bestuur (2012). Loslaten in vertrouwen.

⁵Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2012). Vertrouwen in burgers.

AGENDA: EEN NIEUWE ROLOPVATTING VOOR GEMEENTE EN BURGER

De gemene deler binnen de zes thema's is de omwenteling die de gemeente dient te maken in relatie tot de burger en groepen burgers: meer loslaten en minder bemoeizucht. Zaken niet dichtregelen met beleidsnota's maar gebruik maken van de energie en kennis in de samenleving en hierbij een faciliterende, ondersteunende en verbindende houding aannemen. Kortweg leidt deze omslag tot de volgende toekomstagenda voor politiek, bestuur, ambtenaren en de burger¹.

Agenda voor politiek en bestuur

- Politici en bestuurders moeten het verhaal durven vertellen dat de overheid niet overal over gaat, niet elk probleem kan oplossen en niet elk gevaar kan uitsluiten (taboe op fatalisme doorbreken).
- Sturing geven aan het proces om de omslag te maken naar het 'geregisseerd verantwoordelijkheidsmodel'.
- Erkenning dat politiek en bestuur de kennis en ervaring van burgers nodig hebben om maatschappelijke doelstellingen te bereiken.
- Met het overdragen van taken dient de politiek ook zeggenschap over te dragen. Wanneer de overheid een taak loslaat, dan dient zij ook te accepteren dat de mensen of organisaties die de taak overnemen dat op een andere manier kunnen doen dan gewenst of verwacht (sturen op doelstelling).
- Politici die ruimte geven aan particulier initiatief in plaats van politici die hechten aan hun formele macht en politieke primaat (niet redeneren vanuit de alleenheerschappij).

"De gemeente zou inderdaad meer samen met de burgers moeten doen. Dit kan alleen maar in kleine stapjes gebeuren. Noch gemeente noch het overgrote gedeelte van de burgers is hier momenteel op ingesteld. Het is aan de gemeente om dit proces van samenwerking op gang te brengen"

(reactie op discussieforum, 5 mei 2013 om 20:22 uur)

Agenda voor ambtenaren

- De omwenteling stelt nieuwe, hoge eisen aan de communicatieve vaardigheden van ambtenaren.
- Er moet een omslag worden gemaakt van beleidsmakers naar procesmanagers.
- De gemeente moet haar rol bewust kiezen op basis van de overheidsparticipatietrap.
- Duidelijk maken wat de overheid van de burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties verwacht.
- Kanteling van de organisatie naar een nieuwe frontlijnorganisatie die op maat burgers en organisaties met elkaar in contact brengt op basis van behoeften en mogelijkheden.

¹Deze agenda is voor een belangrijk deel ontleend aan de publicatie van de Raad voor het Openbaar Bestuur (2012). Loslaten in vertrouwen.

- Een proces vaker aanvliepen vanuit het ‘triple helix-concept: samenwerking met bedrijfsleven, andere overheden en burger en/of - indien van toepassing - kennisinstellingen.

“In deze veranderlijke tijden zal de gemeente waarschijnlijk de regierol die ze nu heeft los moeten laten en meer faciliterend gaan worden. De gemeente zou de kracht van de gemeenschap moeten gaan inzien, zoals dit ook al gedaan wordt door grote bedrijven, zoals DELL, welke gebruik maken van crowdsourcing. Dit omdat de samenleving beter dan geen ander weet wat er speelt en door samenwerking ook tot creatieve initiatieven kan komen. Burgers nemen ook steeds meer heft in eigen hand en door ontevredenheid of idealisme ontstaan mooie burgerinitiatieven. De gemeente wordt weer gemeenschap en zoals het er nu uitziet is deze verandering ook al volop gaande. Dit vraagt inderdaad zowel bij burgers als bij ambtenaren een verandering van mindset”

(reactie op discussieforum, 17 april 2013 om 21:19 uur)

Agenda voor de burger

- Probeer initiatieven en ideeën eerst en vooral zonder de betrokkenheid van de overheid vorm te geven (subsidie-afhankelijkheid doorbreken).
- Een project dat niet afhankelijk is van overheidsfinanciering heeft zijn handen vrij om ook zonder de randvoorwaarden van die overheid te werk te gaan. Dat bevordert de creativiteit.
- Denk niet dual in termen van zij van de overheid en wij van de samenleving. De publieke zaak is eerst en vooral van de samenleving. De overheid is slechts het instrument van die samenleving om die publieke zaak vorm te geven.
- Reacties van omwonenden maken duidelijk dat een burgerinitiatief niet vanzelfsprekend alle burgers vertegenwoordigt. De initiatiefnemers moeten nadenken hoe ze andere burgers gaan betrekken en hoe ze representativiteit gaan inrichten. Probeer draagvlak en steun te vinden voor goede ideeën (organiseer legitimatie).

“Ja! Het zou goed zijn als de gemeente begint met zaken over te laten aan de burgers. Vanzelfsprekend moet dat stapsgewijs gebeuren, want zowel de burgers als de gemeente zullen moeten leren hoe dat georganiseerd kan worden. Een goede verantwoording van de uitgevoerde taken en de besteding van het budget is daarbij wel van belang, het gaat tenslotte om gemeenschapsgeld. Een speerpunt in de toekomstvisie moet derhalve zijn, het daadwerkelijk beginnen met burgerparticipatie (in bredere zin)”

(reactie op discussieforum, 11 april 2013 om 21:32 uur)

PROCESVERANTWOORDING

Het Plan van Aanpak dat ten grondslag heeft gelegen aan deze toekomstvisie is op 5 februari 2013 goedgekeurd door de gezamenlijke fractievoorzitters van de Laarbeekse politieke partijen. In dit plan is op hoofdlijnen de procesarchitectuur beschreven. Hierin zijn enkele keuzes opgenomen die van invloed zijn geweest op de totstandkoming en de resultaten van de toekomstvisie.

Doelstelling

In het Plan van Aanpak is de doelstelling van de toekomstvisie opgenomen. De doelstelling is procesgericht te komen tot een aangepaste, aansprekende toekomstvisie tot 2020, rekening houdende met de diverse (nu bekende) uitdagingen die de komende jaren ons pad kruisen. In dit totstandkomingsproces dient de mening van de burger nadrukkelijk te worden betrokken.

Het resultaat dient te zijn een beknopte en populaire raadsvisie op het geambieerde gemeentelijk profiel in 2020, gemotiveerd in een separate toelichting. De fundamentele en existentiële vraag in de visie is: wie of wat willen we als gemeente Laarbeek zijn. Het gaat derhalve niet om het vervaardigen van een politiek wensenlijstje met concreet, meetbare doelen (zoals in de 'Visie op Laarbeek in 2015').

Opdracht

Opdrachtgever is de raad van de gemeente Laarbeek. Het opdrachtgeverschap is door de raad voor deze gelegenheid gemandateerd aan de fractievoorzitters. De fractievoorzitters hadden in het proces een controlerende, sturende brugwachtersfunctie. Zonder instemming van de fractievoorzitters zou de toekomstvisie niet ter vaststelling aan de raad zijn aangeboden.

De opdrachtgever heeft de volgende eisen gesteld aan het product:

- Om draagvlak te creëren voor een nieuwe marsroute dient de bevolking nadrukkelijk bij de totstandkoming van de visie te worden betrokken. Bij voorkeur geschiedt dit niet via de gebruikelijke kanalen. Gezien de toenemende fragmentatie en gelaagdheid van de huidige samenleving, is het zaak om deze in de volle breedte bij de visie te betrekken;
- De visie dient redactioneel kort, bondig en populair te worden vormgegeven.

Tijdsplanning

De taakstellende tijdsplanning is als multiple-choice aangeboden aan de fractievoorzitters. Onderstaand zijn de drie opties weergegeven:

1. Oplevering en vaststelling van de toekomstvisie vóór de zomervakantie van 2013.
2. Oplevering en vaststelling direct na de verkiezingen in mei 2014, waarbij het totstandkomingsproces doelbewust parallel loopt aan de verkiezingen.
3. Het proces om tot een nieuwe toekomstvisie te komen wordt over de verkiezingen van maart 2014 getild.

DENK MEE
over de toekomst
van Laarbeek

Op dinsdag 5 februari 2013 is door het presidium gekozen voor optie 1. Mocht deze uitdagende planning door onvoorziene omstandigheden niet zijn gehaald, dan zou de afronding van de visie alsnog over de verkiezingen zijn getild (optie 3). Bij optie 1 blijft het procesverloop doelbewust buiten de invloed van de verkiezingscampagne. Daardoor ontbrak wel de tijdsruimte om het totstandkomingsproces verder aan te vullen, bijvoorbeeld met themagerichte forumbijeenkomsten.

Themabijeenkomsten burgerparticipatie

Tijdens de beide raadsbijeenkomsten over burgerparticipatie (30 augustus 2012 en 8 november 2012) is ambtelijk een presentatie verzorgd over het inzetten van een 'digitaal discussieforum' ('online community') bij ruimtelijke planvorming. Hierbij heeft de raad positief gereageerd op het voorstel om in 2013 op experimentele basis ervaring op te doen met een digitaal platform. Voorwaarde was dat het moest gaan om een controversieel onderwerp op minimaal kernniveau. Omdat het creëren van een visie op de toekomst van Laarbeek aan deze voorwaarden voldoet, is dit instrument ingezet in het onderhavig proces.

Het doel van een dergelijk digitaal platform is dat burgers met elkaar - horizontaal - in gesprek kunnen komen, zodat de eenzijdig verticale relatie tussen overheid en burger wordt doorbroken. Burgers kunnen opvattingen delen, waarderen en creëren. De inhoud die zij creëren wordt door andere gebruikers aangevuld en gebruikt, wat leidt tot voortschrijdend inzicht en gemeenschapsvorming (een community).

Met het organiseren van een digitaal platform wordt getracht de pluriforme en gelaagde samenleving zo breed en grenzeloos mogelijk te benaderen en een zo breed mogelijk scala aan opvattingen, normen, waarden en leefstijlen aan te boren (jong, oud, man, vrouw, plichtsgetrouwen, pragmatici, buitenstaanders en verantwoordelijken).

Workshop

Dinsdag 12 maart 2013 is een workshop georganiseerd voor alle raads- en commissieleden van de gemeente Laarbeek. De leden zijn tijdens de bijeenkomst verzocht om de grote uitdagingen voor de toekomst te benoemen. In groepsverband zijn de bedreigingen en kansen op rose en groene post-it's genoteerd en vervolgens plenair gegroepeerd tot hoofdthema's. Deze thema's zijn terug te vinden in deze toekomstvisie. De raads- en commissieleden hebben daarmee een duidelijk signaal afgegeven. De heersende opvatting tijdens de workshop was dat de saamhorigheid en solidariteit in de samenleving door diverse ontwikkelingen onder druk staan. In de visie die-

nen daarom mensen en de samenleving waarin zij samen leven centraal te staan, niet de stenen die zij stapelen. Geen volkshuisvesting, duurzaamheid of veiligheid, maar gemeenschapszin, zorg en vergrijzing. De toekomstvisie dient hiervoor een koers uit te zetten.

Hierbij moet als kanttekening worden geplaatst dat de raads- en commissieleden zich bewust waren van het feit dat de raad in 2010 de structuurvisie 'groei in balans' heeft vastgesteld. In die zin lag de visie op het ruimtelijk spoor al vast. Wellicht heeft ook dat een rol gespeeld bij de maatschappelijke insteek voor deze toekomstvisie.

www.toekomstvisielaarbeek.nl

De website www.toekomstvisielaarbeek.nl is vijf weken in de lucht geweest, van 1 april tot en met 6 mei 2013. Op deze site is een enquête en een digitaal discussieforum aangeboden waarbij burgers konden reageren op stellingen. Deze stellingen zijn gegroepeerd naar thema aangeboden. De thema's zijn zorg, vergrijzing, voorzieningenniveau, gemeenschapszin, economie & werkgelegenheid en de rol van de gemeente. Hoe de keuze voor deze thema's tot stand is gekomen, is bovenstaand omschreven onder het kopje 'workshop'.

In de entree van het gemeentehuis was bovendien voor bezoekers permanent een opiniezuil opgesteld voor het invullen van de enquête.

Website, enquête, discussieforum en de thema's zijn breed onder de aandacht gebracht van de burger. Het bestaan ervan kan de burger niet zijn ontgaan. De volgende promotie-instrumenten zijn ingezet:

- Ontwikkeling van een Denk mee-logo.
- Ingebruikname van de opiniezuil met fractievoorzitters en Jeugdgemeenteraad (onder aanwezigheid van de media).
- Het aanbrenge van het Denk mee-logo op het wagenpark van de gemeente Laarbeek.
- Verspreiden van posters in diverse formaten binnen de gemeente.
- Het spuiten van het Denk mee-logo ('green graffiti') op diverse plekken in de openbare ruimten binnen de gemeente.
- Aanwezigheid van de opiniezuil bij de Peeldag op 21 april 2013.
- Het ophangen van banners met het Denk mee-logo bij het gemeentehuis en publieke ruimten in de kernen.
- Promotie via Facebook - Twitter - Internet.
- Het aanbieden van een analoge en digitale 'toolkit' aan raads- en commissieleden.

- Diverse publicaties in de Laarbeeker en Mooi Laarbeek.
- Denk mee-logo op de komborden.
- Promotie bij externe e-mail (verwijzing naar site onder ondertekening).

Resultaten discussieforum

Het discussieforum op de website is helaas niet echt van de grond gekomen. Met gemiddeld vijf reacties per stelling was er geen sprake van een (gewenste) levendige discussie. De raad heeft het platform experimenteel en met de beste bedoelingen ingezet als opinievormend hulpmiddel. De realiteit is dat de gemeente zal moeten accepteren dat een discussieforum ook ruimte biedt aan burgers met een minder constructieve grondhouding. In een evaluatie dient dit aspect te worden meegenomen. Het is echter nog te vroeg om de proef als mislukt te beschouwen.

Resultaten enquête

Totaal zijn per thema ongeveer 195 tot 205 enquêtes ingevuld. De respondenten zijn evenwichtig verdeeld over de kernen en leeftijdscategorieën. Dit betekent dat de reacties in elk geval als een afspiegeling van de Laarbeekse samenleving mogen worden beschouwd.

De belangrijkste vraag is hoe het aantal reacties vanuit statistisch oogpunt moet worden geïnterpreteerd. Kunnen bij 200 respondenten representatieve en betrouwbare uitspraken worden gedaan over de mening van de inwoners van Laarbeek? Deze kwestie is ter advisering voorgelegd aan dr. Gooitske Marsman van de gemeente Helmond (team Beleidscoördinatie, Onderzoek en Statistiek). Het antwoord is een genuanceerd 'nee, tenzij'. Het aantal is onvoldoende voor representatieve uitspraken namens 'de bevolking van Laarbeek'. Tenzij sprake is van een uitgesproken reactie in de richting van eens of oneens. De onbetrouwbaarheid neemt namelijk toe naarmate het percentage dichter in de buurt van de 50 procent komt.

In verband met het vorenstaande advies zijn in de toekomstvisie enkel de evidente, onbetwistbare standpunten in de tekst verwerkt waarbij percentages van 70 procent of hoger zijn gescoord.

De resultaten van de enquête zijn in de bijlage per stelling gerubriceerd naar thema. Zoals gezegd, deze uitkomsten vergen een behoedzame interpretatie.

Interviews

Tijdens de responsperiode (1 april - 6 mei 2013) zijn 29 diepte-interviews afgenomen met burgers en sleutelfiguren die vanuit een bepaald maatschappelijk perspectief een kijk hebben op de toekomst. De samenleving is als het ware in speldenprikken geraadpleegd. De raad heeft daarmee de diverse maatschappelijke 'segmenten' zelf aangesproken. De interviews zijn een zeer waardevolle input gebleken met bruikbare informatie en inspiratie. Het gaat in het merendeel van de gevallen

om deskundigen en praktijkmensen die woonachtig zijn in Laarbeek, of hier hun wortels hebben. Personen die betrokken zijn bij de Kindervakantieweek, een huisarts, ondernemers, Wish Outdoor, de Wmo-raad, mantelzorg, Vierbinden, de Rabobank, Woningstichting Laarbeek enz. Kortom, een bonte, deskundige en brede vertegenwoordiging die prima in staat is gebleken om de gemeente en de samenleving opbouwend en positief-kritisch een spiegel voor te houden.

De lijst met geïnterviewden is in de bijlage opgenomen. De citaten die in de tekst met een tekstballon zijn geaccentueerd, zijn afkomstig van deze interviews.

Ontwikkelstrategie

Na vaststelling van de toekomstvisie dient een ontwikkelstrategie te worden opgesteld. Hierin wordt uitgelijnd welke stappen de gemeente moet zetten om de denkbeelden in de toekomstvisie te gaan realiseren. De concrete ontwikkelstrategie maakt geen deel uit van deze toekomstvisie.

DENK MEE
over de toekomst
van Laarbeek

Economie en
werkgelegenheid

Voorzieningen-
niveau

Gemeenschapszin

Zorg

Vergrijzing

Rol overheid

gemeente
Laarbeek
aanpakken, best en goed, samenleving

Reageren kan van 1 april t/m 6 mei

www.toekomstvisielaarbeek.nl

OVERZICHT VAN GEINTERVIEWDEN

- Geert Oerlemans - Huisarts in Medisch Centrum Beek en Donk
- Wim van Hest - Voorzitter Wmo Raad en bestuurssecretaris GGD Brabant Zuidoost
- Ger Aarts - Voorzitter Zorg om het dorp
- Ria Lindeman - Bestuurslid Zorg om het dorp
- John Bloemers - op persoonlijke titel
- Henrie Bouwmans - op persoonlijke titel
- Maria Hendriks - Stichting Lev-Groep
- Trudy Thijssen - Woningstichting Laarbeek
- Ton Schepers - teamleider Rabobank Peel Noord
- Willem Verhoeven - ondernemer en oprichter Associatie voor Coaching
- Maria Vogels - diverse besturen en verenigingen
- Corien van de Plas - Mantelzorgmakelaar
- Tim Klomp Bueters - organisator Wish Outdoor
- Manita Herregraven - medewerker vrijwilligerswerk Vierbinden
- Hanneke Manders - medewerker mantelzorg Vierbinden
- Coen Verbakel - Kerngroep kindervakantieweek Lieshout
- Nicole Teunisse - Kerngroep kindervakantieweek Lieshout
- Frits Rutten - Parkmanagement Laarbeek en ondernemer in Beek en Donk (Forchange)
- Jan Franken - ondernemer in Aarle-Rixtel (Croy, Please Payroll)
- Marc van de Ven - manager Werkplein Helmond
- Jos Arts - ondernemer in Aarle-Rixtel (A & D Teken- en adviesbureau)
- Arno van der Heijden - ondernemer in Beek en Donk (Formido)
- Hans Bekkers - redacteur en coördinator Binnenlands Bestuur / oud-inwoner van Mariahout
- Henk Bouwmans - voorzitter De Collegetafel en zelfstandig tekstschrijver / oud-inwoner van Aarle-Rixtel
- Jan Kerkhof - o.a. Reconstructiecommissie De Peel en Adviescommissie Krachtig Bestuur Brabant
- Gerjan Beniers - transitiemanager bij de overheid en semi-overheid
- Roland Roijackers - directeur Raadhuis Advies BV en Trifaire
- Tinie van de Aa - voormalig griffier gemeente Laarbeek
- Frank van Asten - Parkmanagement Laarbeek, voorzitter SBBL, ondernemer in Aarle-Rixtel (Bouwmans Tricotage)

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant (2013). Veerkrachtig bestuur in Zuidoost-Brabant.
- Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant (2013). Brabantse Bestuursscan Gemeente Laarbeek.
- Albeda, H., & Jong, J. de (2013). Ervaringen met burgerparticipatie: de kunst van het loslaten. VNG Magazine.
- Berlo, D. van (2008). Ambtenaar 2.0. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- Berlo, D. van (2009). Ambtenaar 2.0 Beta. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- Berlo, D. van (2012). Wij, de overheid - cocreatie in de netwerksamenleving. Programma Ambtenaar 2.0.
- Gemeente Laarbeek (2010). Structuurvisie Laarbeek 2010-2020 - Groei in balans.
- Gemeente Laarbeek (2012). Managementvisie Laarbeek.
- GGD Brabant-Zuidoost (2012). Op weg naar een gezonder Laarbeek.
- Hospers, G. (2012). Krimpdorpen in een global village. In: Geografie. Mei 2012.
- Paardekoper, C. Samen werken aan een toekomstvisie in gemeenteland - ervaringen en inzichten. WagenaarHoes organisatieadvies.
- PON (2013). PON Jaarboek - Zo doen we dat in Brabant.
- Provincie Noord-Brabant (2011). De transitie van stad en platteland, een nieuwe koers.
- Provincie Noord-Brabant (2010). Agenda van Brabant - Traditie en technologie.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2011). Burgerkracht, de toekomst van het sociaal werk in Nederland.
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2012). Loslaten in vertrouwen.
- Roymans, N. (1996). Archeologie en lokale identiteit. In: Archeologie en Ruimtelijke Ordening in Zuidoost-Brabant. Instituut voor Pre- en Protohistorische Archeologie te Amsterdam.
- Ruijter, P. de & Stolk, S. & Alkema, H. (2011). Klaar om te wenden - Handboek voor de strateeg. Scriptum.
- Sociaal en Cultureel Planbureau (2012). Een beroep op de burger.
- Stuurgroep Peelsamenwerking (2013). Peel 6.1 - Advies Stuurgroep Peelsamenwerking.
- WagenaarHoes organisatieadvies (2011). De toekomst van de gemeente Opsterland - verkenning van de strategische oriëntatie van de gemeente.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2012). Vertrouwen in burgers.

COLOFON

Deze toekomstvisie is door de gemeenteraad van Laarbeek vastgesteld op 7 november 2013.

Het ambtelijk projectteam bestaat uit de volgende personen:

Joost van Mook - thema vergrijzing

Miriam Hoefmans - thema zorg

Lydia Bongenaar - thema gemeenschapszin

Erik Jongmans - thema economie en werkgelegenheid

John van den Berg - thema voorzieningenniveau

Margriet Swinkels - communicatie

Joan van Wetten - thema rol en positie gemeente - projectleiding

Vormgeving: Twan van Handel en Anne van Lieshout

TOEKOMSTVISIE LAARBEEK 2020

*Ruimte geven aan een vitale
zorgzame samenleving*

BIJLAGEN: RESULTATEN ENQUETE EN ENQUETEFORMULIER

Economie en werkgelegenheid

Stelling 1	Stelling 2	Stelling 3	Stelling 4	Stelling 5
1 = 22 = 10,78%	1 = 17 = 80,33%	1 = 11 = 5,39%	1 = 13 = 6,37%	1 = 16 = 7,84%
2 = 66 = 32,35%	2 = 57 = 27,95%	2 = 49 = 24,02%	2 = 57 = 27,95%	2 = 47 = 23,04%
3 = 41 = 20,10%	3 = 41 = 20,10%	3 = 46 = 22,55%	3 = 40 = 19,61%	3 = 38 = 18,63%
4 = 39 = 19,12%	4 = 68 = 33,33%	4 = 77 = 37,75%	4 = 71 = 34,80%	4 = 59 = 28,92%
5 = 36 = 17,65%	5 = 21 = 10,29%	5 = 21 = 10,29%	5 = 23 = 11,27%	5 = 44 = 21,57%

Vergrijzing

Stelling 1	Stelling 2	Stelling 3	Stelling 4
1 = 19 = 9,64%	1 = 16 = 8,12%	1 = 8 = 4,03%	1 = 7 = 3,54%
2 = 35 = 17,7%	2 = 10 = 5,08%	2 = 5 = 2,52%	2 = 7 = 3,54%
3 = 28 = 14,21%	3 = 16 = 8,12%	3 = 37 = 18,69%	3 = 19 = 9,59%
4 = 76 = 38,58%	4 = 101 = 51,27%	4 = 95 = 47,99%	4 = 87 = 43,94%
5 = 39 = 19,80%	5 = 54 = 27,41%	5 = 53 = 26,77%	5 = 78 = 39,39%

Zorg

Stelling 1	Stelling 2	Stelling 3	Stelling 4
1 = 16 = 8,29%	1 = 26 = 13,54%	1 = 32 = 16,58%	1 = 32 = 16,75%
2 = 78 = 40,41%	2 = 88 = 45,83%	2 = 89 = 46,11%	2 = 58 = 30,37%
3 = 34 = 17,62%	3 = 30 = 15,63%	3 = 37 = 19,17%	3 = 34 = 17,80%
4 = 49 = 25,39%	4 = 39 = 20,31%	4 = 27 = 13,99%	4 = 44 = 23,04%
5 = 16 = 8,29%	5 = 9 = 4,69%	5 = 8 = 4,15%	5 = 23 = 12,04%

Voorzieningenniveau

Stelling 1	Stelling 2	Stelling 3	Stelling 4	Stelling 5
1 = 9 = 4,59%	1 = 27 = 13,71%	1 = 19 = 9,64%	1 = 32 = 16,24%	1 = 46 = 23,35%
2 = 25 = 12,76%	2 = 62 = 31,47%	2 = 56 = 28,43%	2 = 77 = 39,09%	2 = 61 = 30,96%
3 = 15 = 7,65%	3 = 26 = 13,20%	3 = 30 = 15,23%	3 = 36 = 18,27%	3 = 28 = 14,22%
4 = 78 = 39,80%	4 = 54 = 27,41%	4 = 66 = 33,50%	4 = 39 = 19,80%	4 = 46 = 23,35%
5 = 69 = 35,20%	5 = 28 = 14,21%	5 = 26 = 13,20%	5 = 13 = 6,60%	5 = 16 = 8,12%

Gemeenschapszin

Stelling 1

1 = 36 = **18,85%**
2 = 74 = **38,74%**
3 = 22 = **11,52%**
4 = 43 = **22,51%**
5 = 16 = **8,38%**

Stelling 2

1 = 13 = **6,80%**
2 = 27 = **14,14%**
3 = 27 = **14,14%**
4 = 85 = **44,50%**
5 = 39 = **20,42%**

Stelling 3

1 = 14 = **7,33%**
2 = 32 = **16,75%**
3 = 32 = **16,75%**
4 = 93 = **48,70%**
5 = 20 = **10,47%**

Stelling 4

1 = 6 = **3,14%**
2 = 12 = **6,28%**
3 = 39 = **20,42%**
4 = 85 = **44,50%**
5 = 49 = **25,66%**

Rol en positie gemeente

Stelling 1

1 = 34 = **17,53%**
2 = 89 = **45,88%**
3 = 30 = **15,46%**
4 = 30 = **15,46%**
5 = 11 = **5,67%**

Stelling 2

1 = 4 = **2,07%**
2 = 13 = **6,74%**
3 = 25 = **12,95%**
4 = 101 = **52,33%**
5 = 50 = **25,91%**

Stelling 3

1 = 5 = **2,58%**
2 = 22 = **11,34%**
3 = 55 = **28,35%**
4 = 79 = **40,72%**
5 = 33 = **17,01%**

Stelling 4

1 = 5 = **2,59%**
2 = 13 = **6,74%**
3 = 19 = **9,84%**
4 = 99 = **51,30%**
5 = 57 = **29,53%**

Stelling 5

1 = 62 = **31,96%**
2 = 47 = **24,23%**
3 = 41 = **21,13%**
4 = 24 = **12,37%**
5 = 20 = **10,31%**

Wat is uw leeftijd?

- ☐ 20 jaar of jonger
☐ 21 tot 40 jaar
☐ 41 tot 61 jaar
☐ 61 jaar of ouder

In welke kern woont u?

- ☐ Aarle-Rixtel
☐ Beek en Donk
☐ Lieshout
☐ Mariahout

Bij onderstaande stellingen dient u aan te geven in hoeverre u het eens bent met de stelling. Indien u geen mening heeft kunt u voor de optie 'neutraal' kiezen.

Economie en werkgelegenheid

Stelling 1: Laarbeek moet zich profileren als een gemeente met een prettige woon- en leefomgeving. De gemeente dient zich te richten op wonen en recreëren en niet op het aantrekken van bedrijven.

- ☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 2: Het aantrekken van bedrijvigheid en werkgelegenheid is geen regionale taak, maar een taak van de gemeente zelf.

- ☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 3: Het is een taak van de gemeente om budget vrij te maken om startende ondernemers te stimuleren.

- ☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 4: De gemeente moet bestaande bedrijven koesteren en er alles aan doen om groeiende bedrijven binnen de gemeente te houden, zelfs als dit de gemeente geld kost.

- ☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 5: Liever één duurzaam bedrijf met vijf arbeidskrachten dan één milieubelastend bedrijf met 25 arbeidskrachten.

- ☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

DENK MEE
over de toekomst
van Laarbeek

Economie en
werkgelegenheid

Voorzieningen-
niveau

Gemeenschapszin

Zorg

Vergrijzing

Rol overheid

Reageren kan van 1 april t/m 6 mei

www.toekomstvisielaarbeek.nl

Vergrijzing

Stelling 1: Het is ook een **gemeentelijke** taak om bestaande woningen geschikt te maken voor senioren zodat zij langer in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 2: Om het voorzieningenniveau op peil te houden moet de gemeente Laarbeek **actief** nieuwe inwoners aantrekken en bestaande inwoners (o.a. jeugd) proberen te behouden.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 3: Vrijwilligers worden steeds belangrijker in de samenleving. De gemeente zou zich meer moeten inspannen om de vitale ouderen (met veel ervaring en vrije tijd) hiervoor te interesseren.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 4: Er is steeds minder geld voor verzorgingshuizen. Daardoor moeten ook hulpbehoevende ouderen langer zelfstandig blijven wonen. Het ligt voor de hand dat ouderen daardoor eenzaam worden. Dit is een belangrijk thema voor de toekomst.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Zorg

Stelling 1: Zorg voor de medemens is geen taak van de gemeente, maar bij uitstek een taak voor de gemeenschap.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 2: Als burgers een beroep op de gemeente doen voor zorg moet deze zo efficiënt mogelijk worden uitgevoerd. Individuele wensen kunnen niet worden meegenomen.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 3: Als er bezuinigd wordt op hulp bij het huishouden dan moet de gemeente kiezen voor een algemene maatregel (bijvoorbeeld iedereen 30% minder) in plaats van maatwerk.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 4: Persoonsgebonden budgetten (PGB's) zouden, anders dan nu, alleen nog ingezet moeten worden voor professionele hulp, dus niet meer voor zorg door naasten (bijvoorbeeld: een kind dat het huishouden voor de ouders verzorgt mag niet uit het PGB betaald worden).

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Voorzieningenniveau

Stelling 1: De gemeente moet er geld voor over hebben om in iedere kern alle noodzakelijke basisvoorzieningen (buurtsuper, basisschool en dorpshuis) in stand te houden.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 2: Om voorzieningen ook in de toekomst betaalbaar te houden is het noodzakelijk om deze te clusteren, zoals bijvoorbeeld één bibliotheek of één sporthal in Laarbeek.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 3: Sportieve en culturele voorzieningen mogen best verderaf liggen dan ze nu vaak doen. Twintig minuten fietsen om bij een sportvereniging te komen is heel normaal.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 4: Het is geen taak van de gemeente om sportieve en culturele voorzieningen te subsidiëren. Daarom moeten alle contributies en tarieven kostendekkend worden.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 5: Leegstaande monumenten, bijvoorbeeld kerken, moeten in stand worden gehouden, ook als er geen nieuwe bestemming voor kan worden gevonden en het de gemeente geld kost.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Gemeenschapszin

Stelling 1: Vrijwilligerswerk is het cement van de samenleving. Dit betekent dat iedereen verplicht mag worden een bijdrage te leveren aan de gemeenschap. Bijvoorbeeld aan de sportclub of de school van de kinderen.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 2: Ik heb samen met de burens afgesproken dat we zelf verantwoordelijk zijn voor het opruimen van de troep op straat en in het plantsoen. Dat zou iedere straat moeten doen.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 3: Op hulp en zorg voor ouderen en hulpbehoevenden wordt door de overheid bezuinigd. Het is dan ook vanzelfsprekend dat iedereen meer moet gaan doen voor burens en familie.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 4: De gemeente moet vrijwilligerswerk nog veel meer stimuleren dan ze nu al doet.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Rol en positie gemeente

Stelling 1: De gemeente moet zich in haar werkzaamheden alleen nog maar richten op haar wettelijke taken (bijvoorbeeld paspoorten, Wmo, vergunningen, openbare verlichting, ophalen vuil).

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 2: Het is een taak van de gemeente om de saamhorigheid in de gemeenschap te bewaken en te bevorderen, bijvoorbeeld door het extra stimuleren van verenigingen en dorpshuizen.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 3: In de samenleving is veel energie, kennis en informatie aanwezig. De gemeente moet daarom de realisatie van plannen veel meer aan de burger, verenigingen en de markt overlaten.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 4: Gemeenten zijn genooddaakt om meer taken uit te voeren met minder geld. **Samenwerking** met omliggende gemeenten is daarom noodzakelijk.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

Stelling 5: De gemeente Laarbeek is te klein voor de toekomst, het **samenvoegen** van Laarbeek met andere gemeenten door herindeling is daarom noodzakelijk.

☐ 1 = helemaal oneens ☐ 2 = oneens ☐ 3 = neutraal ☐ 4 = eens ☐ 5 = helemaal eens

